

Keten in hokken

ONDERZOEK NAAR HOKKEN EN KETEN IN FRYSLÂN

J. Snippe

R. Boxem

B. Bieleman

INTRAVAL
bureau voor onderzoek & advies

COLOFON

© Stichting INTRAVAL

Postadres:
Postbus 1781
9701 BT Groningen
E-mail info@intraval.nl

www.intraval.nl

Kantoor Groningen:
Sint Jansstraat 2C
Telefoon 050 - 313 40 52
Fax 050 - 312 75 26

Kantoor Rotterdam:
Goudsesingel 184
Telefoon 010 - 425 92 12
Fax 010 - 476 83 76

December 2007

Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Tekst: J. Snippe, R. Boxem, B. Bieleman
Opmaak: M. Boendermaker
Druk: Repro GMW
Opdrachtgever: Regiopolitie Fryslân en Provincie Fryslân

ISBN 978-90-8874-023-7

4. CONCLUSIES

In dit hoofdstuk worden de conclusies besproken van het onderzoek naar de relatie tussen hokken en keten in Friesland en mogelijke verstoringen van de openbare orde. Daarnaast is gekeken naar de relatie tussen het bezoeken van hokken en keten en alcoholgebruik.

Aantallen en lokalisering

Het precieze aantal hokken en keten in Friesland is lastig vast te stellen. De exacte adresgegevens van hokken en keten in de provincie zijn voor een groot deel niet bekend bij politie en gemeenten. Wanneer er wel een lijst met adressen van hokken en keten aanwezig is bij de gemeente, komt het regelmatig voor dat op de aangegeven locatie geen keet wordt aangetroffen. Deze lijsten blijken veelal verouderd.

De grootste kans om een hok of keet met bezoekers aan te treffen, is in de avonduren. Omdat het soms overdag al moeilijk is om een hok of keet te vinden, wordt dit tegen de tijd dat het begint te schemeren of in het duister nog lastiger. De keten staan over het algemeen achter op het erf van een boerderij en zijn vanaf de openbare weg niet of nauwelijks te zien.

De meeste keten bevinden zich in plattelandsgemeenten. Een enkele keer is er een keet in een woonwijk aangetroffen, maar over het algemeen staan de hokken en keten buiten de woonkernen.

Incidenten en overlast

De openbare orde problemen rondom hokken en keten zijn beperkt. Slechts enkele door de politie geregistreerde incidenten zijn rechtstreeks in verband te brengen met keetbezoekers. Het aantal incidenten in een plaats hangt sterk samen met het aantal inwoners, maar niet met het aantal keten dat in de omgeving staat. Het rijden onder invloed is daarbij het meest voorkomende incident in plattelandsgemeenten. Ook enkele keetbezoekers lijken zich hieraan schuldig te maken. Het totale aantal incidenten met betrekking tot verstoringen van de openbare orde blijkt rondom hokken en keten echter niet af te wijken van het provinciale gemiddelde. Hieruit kan worden opgemaakt dat hokken en keten geen extreme openbare ordeproblemen met zich meebrengen.

Overlast doet zich door de afgelegen locaties in beperkte mate voor. Een enkele keet veroorzaakt overlast, maar door verplaatsing of opheffing wordt dit meestal verholpen. Doordat verreweg de meeste keten zich op locaties bevinden met weinig omwonenden, beperkt de overlast zich vooral tot de grondeigenaar. Uit de gesprekken met de keetbezoekers en de grondeigenaren blijkt dat de grondeigenaren de overlast niet melden maar zelf maatregelen nemen. Omdat de keetbezoekers veelal afhankelijk zijn van de grondeigenaar wat betreft stroomvoorziening en toegang tot het erf, lossen zulke problemen zich vaak snel op.

Bezoekers

De gemiddelde leeftijd van de keetbezoekers ligt rond de 19 jaar. Er zijn echter ook keetbezoekers van boven de 30 jaar aangetroffen. De keten die op de lijsten van de politie en gemeenten staan zijn over het algemeen keten die al een langere tijd bestaan. Een verklaring voor het feit dat in dit onderzoek zo weinig keten zijn aangetroffen waar de leeftijd lager ligt, zou kunnen zijn dat keten met jonge bezoekers nog niet bekend zijn bij politie en jeugdwerk.

De bezoekfrequentie van de bekende hokken en keten blijkt relatief laag te liggen. Hoewel bijna een derde van de bekende adressen is bezocht, blijken opvallend veel keten bij bezoek door de onderzoekers dicht te zijn. In een enkel geval is er een keet aangetroffen waarvan de bezoekers zeggen dat ze elke avond van de week open zijn, maar verreweg de meeste keten zijn volgens de bezoekers maximaal twee avonden per week geopend. Dit zijn dan meestal de vrijdag- en zaterdagavond. Tijdens het bezoek aan de keten blijkt echter de helft van de keten ook op een willekeurige vrijdag- of zaterdagavond te zijn gesloten. Het lijkt erop dat hokken en keten in Friesland minder frequent worden bezocht dan vooraf op grond van eerder onderzoek van STAP werd verondersteld.

De keetbezoekers geven verder aan dat op een avond gemiddeld 10 tot 15 bezoekers komen. In geen enkele keet zijn tijdens het veldwerk meer dan 15 personen aangetroffen. Ondanks het relatief hoge aantal bezoeken aan de hokken en keten in verschillende periodes zijn er door de onderzoekers geen grote feesten of zuippartijen aangetroffen. Deze resultaten lijken er daarom op te wijzen dat het drankgebruik op een avond in keten weliswaar hoog kan zijn, maar dat het aantal aanwezige personen in een keet vaak gering is.

Levensfasen

De levensduur van keten verschilt sterk. Door uit te gaan van verschillen in levensduur en functies van hokken en keten, kan worden verklaard waarom relatief veel hokken en keten zijn aangetroffen die zijn opgeheven of waar zich tijdens het bezoek geen bezoekers bevinden.

In een enkel geval blijkt een keet niet 'aan te slaan', wat inhoudt dat na enkele maanden het keetbezoek stopt. Andere keten hebben meer succes en blijven langer actief (soms zelfs tientallen jaren lang). Een cruciale fase in de levenscyclus van een keet is wanneer de bezoekers ouder worden en verkering krijgen of in verband met werk of studie het ouderlijk huis verlaten. Het keetbezoek daalt en de functie van de keet verandert van het wekelijks indrinken voor het stappen in een ontmoetingsplaats waar een groep vrienden in wisselende samenstelling en op onregelmatige basis samenkomt voordat ze uitgaat.

Een definitieve sluiting kan soms jaren duren. Wanneer de bezoekers in de buurt van de keet blijven wonen, kan het keetbezoek ondanks de toenemende leeftijd gewoon doorgaan. De keet krijgt dan de functie van een sociale ontmoetingsplek waar een groep vrienden, ook wel ploeg genoemd, elkaar regelmatig treft. Wanneer een jongere broer de keet niet wil overnemen of de jongste van het gezin ook het huis verlaat, komt het voor dat een groep vrienden waarvan de grondeigenaar geen directe familie is, toestemming krijgt om van de keet gebruikt te blijven maken. Op deze manier kan een keet steeds van ploeg veranderen en soms meer dan 30 jaar in stand blijven. Als er geen nieuwe ploeg is om de keet over te nemen, daalt het keetbezoek en raakt een keet door gebrek aan onderhoud in verval. Uiteindelijk zal de boer besluiten om de keet op het terrein op te ruimen. Tijdens het veldwerk zijn er verschillende vervallen en opgeheven keten aangetroffen.

Duidelijk is dat keten voor verschillende leeftijdscategorieën verschillende functies vervullen. De keet in de startfase wordt voornamelijk gebruikt als ontmoetingsplek waar de jeugd bijeenkomt. De keet in de volgende fase krijgt meer de functie van een plek waar de jongeren bijeenkomen voordat ze op stap gaan. Wanneer de bezoekers ouder worden krijgt de keet de functie van plek waar de bezoekers elkaar wekelijks of maandelijks treffen en kunnen bijpraten.

Alcohol

Er wordt door de bezoekers voornamelijk bier gedronken. In enkele keten wordt stevig ingenomen, gemiddeld tot een half krat bier (15 glazen) per persoon per avond. In de

meeste keten ligt de hoeveelheid alcohol echter lager, op ongeveer vijf à zes flessen bier (6,5 à 8 glazen) per persoon per avond. In enkele keten wordt matig gedronken, twee à drie flessen bier per persoon per avond. Het grote verschil in alcoholgebruik tussen keetbezoekers blijkt ook uit andere onderzoeken naar drankgebruik door keetbezoekers. De hoeveelheid drank lijkt vooral samen te hangen met de drinkcultuur van een keet en minder met bijvoorbeeld de leeftijd. Sommige twintigers drinken veel, anderen matig.

De verschillende functies van de keet zijn gekoppeld aan het drankgebruik van de bezoekers. Het meeste drankgebruik wordt aangetroffen bij bezoekers van keten die al enkele jaren bestaan. De leeftijd van de bezoekers ligt bij deze groep veelal tussen de 17 en 22 jaar. Het toezicht van ouders of grondeigenaren is in deze fase vaak ook minder dan in de beginperiode van de keet. De keet heeft in deze fase vooral de functie van gezamenlijk verzamelpunt voor het vertrek naar uitgaansgelegenheden. Omdat bezoekers in deze leeftijdsfase over het algemeen beschikken over een rijbewijs, is de kans op rijden onder invloed bij deze leeftijdsgroep dan ook het grootst.

Wanneer de bezoekers ouder worden daalt over het algemeen het drankgebruik. Het gaat bij deze keetbezoekers dan ook niet (meer) om het drinken, maar om het samenzijn. Hetzelfde geldt voor de starters. Hierbij moet vermeld worden dat het toezicht op het alcoholgebruik door ouders of grondeigenaren in deze beginfase het hoogst is.

Drugs

In een enkele keet wordt volgens de bezoekers softdrugs gebruikt, maar meestal blijkt van softdruggebruik geen sprake te zijn of blijkt dit door de bezoekers of ouders of grondeigenaren niet te worden geaccepteerd. Het lijkt erop dat er op het Friese platteland eerder sprake is van een drankcultuur dan van een drugscultuur. Voor de jongeren die zijn aangetroffen op de hangplekken in de binnenstad van Leeuwarden geldt het tegengestelde. Het gebruik van softdrugs lijkt bij deze laatste groep de voorkeur te hebben boven het gebruik van drank.

Toezicht

Met name in keten met jonge bezoekers blijkt er toezicht plaats te vinden door één of meerdere ouders of grondeigenaren. Toezicht van ouders of grondeigenaren vindt meestal plaats om overlast bij eventuele omwonenden te voorkomen. De bezoekers van de meeste keten geven tevens aan dat brandweer en politie ter controle langs zijn geweest, evenals jongerenwerkers.

Toezicht op het gedrag van keetbezoekers door de ouders of de boer op wiens erf de keet staat is een geruststellende constatering. De vraag is echter wat dit toezicht exact inhoudt. Er lijkt vooral te worden opgetreden tegen geluidsoverlast, meestal door de stroomvoorziening te blokkeren. Niet altijd duidelijk is of ouders ingrijpen bij overmatig alcoholgebruik of hoe zij overmatig alcoholgebruik trachten te voorkomen. Enkele ouders geven aan jongeren die te veel drinken weg te sturen. Tevens blijkt bij een door jonge bezoekers (jonger dan 16 jaar) bezochte keet geen alcohol te worden geschonken. Het lijkt er echter op dat ouders bij oudere keetbezoekers (boven de 18 jaar) de verantwoordelijkheid over het alcoholgebruik bij de jongeren zelf leggen. Er wordt vaak wel opgetreden bij geluidsoverlast, maar bij overmatig alcoholgebruik wijzen de ouders de jongeren minder vaak terecht.

Tot slot

Het onderzoek heeft als doel het beantwoorden van de vraag of hokken en keten in Friesland door het drankgebruik van de bezoekers extra verstoringen van de openbare orde met zich meebrengen. Uit het onderzoek komt naar voren dat hokken en keten

verschillende functies hebben voor de bezoekers in de verschillende levensfasen. Daarnaast zijn hokken en keten geen nieuw fenomeen op het Friese platteland. Tijdens het veldwerk is naar voren gekomen dat hokken en keten in veel dorpen een lange historie kennen; sommige keten bestaan al meer dan 30 jaar. De reden dat de hokken en keten recentelijk in het nieuws zijn, heeft vooral te maken met het vermeende hoge drankgebruik onder de jeugdige bezoekers.

In dit onderzoek zijn enkele keten aangetroffen waar het drankgebruik onder de bezoekers inderdaad hoog is te noemen. Het merendeel van de aangetroffen hokken en keten lijkt echter niet tot de zogeheten drankketen te behoren. In de keten waar het drankgebruik relatief hoog is, blijkt de leeftijd tenminste 16 jaar te zijn. Daarbij blijkt de bezoekfrequentie zich meestal te beperken tot maximaal twee keer per week. De functie van een keet voor zijn bezoekers hangt eerder samen met de levensfase waarin de bezoekers zich bevinden en de cultuur binnen een vriendengroep dan met de functie als drankgelegenheid.

Uit dit onderzoek wordt duidelijk dat hokken en keten een duidelijke sociale functie vervullen binnen de plattelandscultuur. Verschillende leeftijdsgroepen maken gebruik van hokken en keten. De keet geeft daarbij een mogelijkheid om elkaar te (blijven) ontmoeten en gezamenlijk activiteiten te ontplooiën. In een deel van de hokken en keten gaan deze activiteiten gepaard met het drinken van grote hoeveelheden alcohol. In tegenstelling tot hangplekken in de binnenstad van Leeuwarden blijkt er daarbij rondom hokken en keten nauwelijks tot geen sprake te zijn van structurele overlast en openbare orde problemen.